

Sygn. akt I C 501/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 czerwca 2017 roku

Sąd Rejonowy w Grudziądzu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Marcin Kolasiński

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Magdalena Hausman

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2017 roku w Grudziądzu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółka Akcyjna z siedzibą w B.**

przeciwko **G. J.**

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej G. J. na rzecz powoda (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. kwotę 21.005,59 zł (dwadzieścia jeden tysięcy pięć złotych i 59/100) wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od 8 lutego 2017 roku do 8 czerwca 2017 roku;

II. należność główną w kwocie 21.005,59 zł, zasądzoną w punkcie I. sentencji wyroku, rozkłada na 42 raty miesięczne, płatne do 10. dnia każdego miesiąca, poczynając od miesiąca następnego po tym, w którym wyrok się uprawomocni: pierwszych 41 rat w kwocie po 500 zł każda oraz ostatnia 42. rata w kwocie 505,59 zł, wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od uchybionego terminu płatności poszczególnych rat do dnia zapłaty;

III. oddala powództwo w pozostałej części;

IV. zasądza od pozwanej G. J. na rzecz powoda (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. kwotę 3.109,35 zł (trzy tysiące sto dziewięć złotych i 35/100) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 501/17

UZASADNIENIE

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w B. wniosła pozew przeciwko G. J. o zapłatę kwoty 36.755,62 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie równymi dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od 8 lutego 2017 roku do dnia zapłaty oraz kosztami procesu. W uzasadnieniu pozwu strona powodowa wskazała, że pozwana zobowiązała się poprzez podpisanie weksla do zapłaty 7 lutego 2017 roku żądanej kwoty, jednakże nie dokonała na rzecz powoda żadnej wpłaty.

W piśmie procesowym z 22 marca 2017 roku strona powodowa sprecyzowała żądanie pozwu w ten sposób, że domagała się zasądzenia należności głównej wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie (k. 12), jednakże w piśmie procesowym z 22 maja 2017 roku ponownie zażądała odsetek umownych za opóźnienie równych dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie (k. 57-58).

Pozwana G. J. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w części. Pozwana przyznała fakt zawarcia umowy pożyczki z powódką, jednakże zakwestionowała dochodzone roszczenie co do wysokości. Pozwana nie podważała swojego obowiązku zwrotu kapitału pożyczki (18.000 zł) oraz opłaty przygotowawczej (129 zł). Zakwestionowała natomiast roszczenie o zwrot wynagrodzenia za dodatkową usługę (...) (1.700 zł), o który nie wniosła, jak również o zwrot wynagrodzenia prowizyjnego (16.171 zł), które – jej zdaniem – powinno być obliczone proporcjonalnie do czasu trwania umowy. Według pozwanej, nie miała ona możliwości odstąpienia od umowy, a dającą pożyczkę zastosowała wobec niej praktyki lichwiarskie. Ponadto, pozwana wniosła o rozłożenie zasądzonej należności na raty w wysokości 500 zł miesięcznie (k. 20-22, nagranie rozprawy z 11 maja 2017 roku – protokół skrócony na k. 53-53v oraz z 8 czerwca 2017 roku – protokół skrócony na k. 91).

W piśmie procesowym z 22 maja 2017 roku strona powodowa ustosunkowała się do twierdzeń pozwanej z odpowiedzi na pozew, zaprzeczając, aby stosowała praktyki lichwiarskie, jak też podnosząc m.in., że biorąc pożyczkę sama wniosła o przyznanie jej usługi (...), na podstawie którego uzyskała dodatkowe uprawnienia (k. 57-58).

Sąd rozpoznał sprawę w postępowaniu zwykłym.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 8 sierpnia 2016 roku G. J. zawarła z (...) S.A. w B. umowę pożyczki nr (...) w wysokości 18.000 zł. Biorąc pożyczkę zobowiązała się do jej spłaty w 36 miesięcznych ratach po 1.080 zł każda wraz z odsetkami umownymi, opłatą przygotowawczą w kwocie 129 zł, wynagrodzeniem prowizyjnym w kwocie 16.171 zł oraz wynagrodzeniem za usługę (...) w kwocie 1.700 zł (pkt. 1.4. i 2.1. umowy). Całkowita suma do zapłaty wynikająca z pożyczki wynosić miała 38.880 zł (pkt 1.5. umowy). W umowie pożyczki strony przewidziały odsetki za opóźnienie w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie (pkt 4.1. umowy). Ponadto, w związku z zawarciem umowy G. J. złożyła wniosek o dodatkową usługę (...), polegającą na możliwości jednorazowego odroczenia terminów płatności maksymalnie 2 rat albo bezpłatnego obniżenia o 50 % maksymalnie 4 kolejnych rat (pkt 15. umowy). Zabezpieczeniem pożyczki był podpisany przez G. J. weksel in blanco, w którym zobowiązała się do dokonania zapłaty na rzecz dającej pożyczkę (...) S.A. Zgodnie z deklaracją wekslową, pożyczkodawca był uprawniony do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą zadłużeniu wynikającemu z umowy łącznie z poniesionymi kosztami postępowania sądowego i egzekucyjnego.

Dowody:

- weksel in blanco (kserokopia na k. 4a),

- umowa pożyczki z 8.08.2016 r. wraz z wekslem in blanco, deklaracją wekslową, innymi załącznikami, wnioskami o udzielenie pożyczki i objęcie usługą (...) oraz potwierdzeniami wypłaty pożyczki (k. 27-37, 59-69, 78-84).

G. J. zapłaciła jedynie dwie pierwsze raty pożyczki we wrześniu i październiku 2016 roku, tj. łącznie 2.160 zł, które zostały zarachowane w następujący sposób: kapitał 857,55 zł (422,01 zł + 435,54 zł), odsetki umowne 302,45 zł (157,99 zł + 144,46 zł), opłata przygotowawcza 7,16 zł (2 x 3,58 zł), prowizja 898,40 zł (2 x 449,20 zł) oraz cena (...) 94,44 zł (2 x 47,22 zł). Pismem z 8 stycznia 2017 roku (...) S.A. wypowiedziała zawartą z G. J. umowę pożyczki z 8 sierpnia 2016 roku z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia, poinformowała o wypełnieniu weksla na kwotę 36.755,62 zł i wezwała do zapłaty tejże sumy w terminie do 7 lutego 2017 roku. Po wezwaniu do zapłaty G. J. nie uiściła na rzecz (...) S.A. jakiegokolwiek kwoty. Pismem z 21 marca 2017 roku G. J. chciała odstąpić od usługi dodatkowej (...), jednakże (...) S.A. poinformowała ją o niemożności złożenia takiego oświadczenia.

Dowody:

- korespondencja między stronami z wypowiedzeniem umowy pożyczki z 8.01.2017 r., wypowiedzeniem (...), wezwaniem do zapłaty, wyliczeniem odsetek (k. 4, 23-26, 70-77).

G. J. utrzymuje się z emerytury w wysokości 1.863 zł oraz wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia w wysokości około 800 zł miesięcznie. Prowadzi wspólne gospodarstwo domowe wraz z mężem oraz chorą na nowotwór córką. Mąż otrzymuje emeryturę w wysokości około 1.400 zł oraz wynagrodzenie za umowę zlecenia w wysokości 300 – 1.000 zł miesięcznie, a córka rentę w wysokości około 1.100 zł. Miesięczne wydatki rodziny to spłata kredytów w wysokości około 2.200 zł oraz bieżące wydatki w wysokości około 500 zł. Rodzina posiada inne zadłużenia, zaciągnięte głównie na leczenie córki, z których się wywiązuje.

Okoliczności bezsporne.

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony powyżej stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty przedłożone przez strony, które co do zasady nie były kwestionowane, w związku z czym stanowiły w pełni wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych, które można było uznać w przeważającej części za bezsporne między stronami. Za okoliczność bezsporną można było również uznać przedstawioną powyżej sytuację materialną i życiową pozwanej (art. 230 k.p.c.).

Sporną okolicznością pozostawało, czy pozwana przy zawarciu umowy wnioskuje o objęcie jej dodatkową usługą w postaci (...) i czy należało się powodowi z tego tytułu wynagrodzenie. Przedłożone przez strony dokumenty, a zwłaszcza umowa pożyczki (pkt. 1.4., 15.), harmonogram spłat (k. 36, 62), formularz informacyjny (k. 37) czy wreszcie sam wniosek o objęcie tymże pakietem (k. 80-80v) nie powinny pozostawiać wątpliwości, że strony zgodnie przewidziały taką opcję w umowie, a dającemu pożyczkę co do zasady należało się wynagrodzenie za przyznanie biorącej pożyczkę dodatkowych uprawnień objętych pakietem.

Przedłożone przez pozwaną dokumenty dotyczące innej pożyczki zawartej z powódką (k. 38-51) nie miały istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy (art. 227 k.p.c. a contrario), albowiem dotyczyły innego stosunku prawnego między tymi samymi stronami.

Strona powodowa swoje roszczenie przeciwko pozwanej wywodziła z tytułu udzielonej pożyczki oraz zabezpieczającego tę pożyczkę weksla in blanco, wypełnionego na kwotę 36.755,62 zł i z terminem płatności 7 lutego 2017 roku. Zgodnie z art. 9 zdanie pierwsze ustawy z 28 kwietnia 1936 roku – Prawo wekslowe (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 160 ze zm.), wystawca odpowiada za przyjęcie i za zapłatę wekslu. Natomiast w myśl art. 720 § 1 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego sąd uznał za udowodnioną okoliczność, że pozwana nie wywiązała się ze swojego zobowiązania co do terminowej spłaty należności wynikającej z pożyczki oraz weksla, dokonując na rzecz powódki wpłaty jedynie 2 rat w łącznej wysokości 2.160 zł, co skutkowało powstaniem zaległości uprawniającej dającą pożyczkę do wypowiedzenia umowy.

Pozwana w toku procesu nie zakwestionowała ani zasadności, ani wysokości dochodzonego roszczenia odnośnie do kapitału pożyczki (18.000 zł – 857,55 zł z tytułu 2 spłaconych rat), odsetek umownych oraz opłaty przygotowawczej (129 zł). Również sąd nie znalazł podstaw, ażeby w tym zakresie poddawać roszczenie powódki pod wątpliwość. Wysokość opłaty przygotowawczej za czynności związane z przygotowaniem umowy nie była wygórowana.

Zastrzeżenia sądu budziła natomiast wysokość roszczenia powódki o zwrot wynagrodzenia za opcję (...) (1.700 zł) oraz wynagrodzenia prowizyjnego (16.171 zł).

Jak już wspomniano we wcześniejszej części uzasadnienia, skoro pozwana w umowie zgodziła się na objęcie jej usługą w postaci pakietu dodatkowych uprawnień, to powódce co do zasady należało się wynagrodzenie za tę usługę. Nie można jednak zgodzić się z twierdzeniami strony powodowej, że przysługiwało ono w pełnej wysokości nawet w przypadku wcześniejszego zakończenia umowy. Wszak (...) polegał, ogólnie ujmując, na uprawnieniu biorącej

pożyczkę do odroczenia terminów płatności części rat albo bezpłatnego obniżenia części rat. Wobec rozwiązania umowy pożyczki przez wypowiedzenie, automatycznie wygasła również możliwość skorzystania przez pozwaną z tego pakietu, a powódka nie była już zobowiązana do odraczania płatności rat czy obniżania ich wysokości. W ocenie sądu, postanowienie umowne, według którego konsument zobowiązany jest do zapłaty całości wynagrodzenia za określoną usługę, pomimo że druga strona jest zwolniona z dalszej części swojego świadczenia w ramach tej usługi, pozostawały w sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały interesy tego pierwszego (art. 385¹ § 1 k.c.). W tej sytuacji, zdaniem sądu, wynagrodzenie za (...) powinno zostać rozliczone proporcjonalnie do czasu trwania umowy, tj. za okres 6 miesięcy (od września 2016 roku do lutego 2017 roku). W konsekwencji, z tytułu wynagrodzenia za (...) powódce należało się wynagrodzenie jedynie w wysokości 283,32 zł (6 x 47,22 zł), pozostając bezzasadnym w zakresie kwoty 1.416,68 zł (1.700 zł – 283,32 zł).

Ponadto, według sądu, w podobny sposób należało rozliczyć wynagrodzenie prowizyjne należne powódce z tytułu udzielenia pożyczki (16.171 zł). Po pierwsze, już prima facie wysokość tejże prowizji w stosunku do kwoty pożyczki uznać należało za wygórowaną i to w sposób rażący (art. 385¹ § 1 k.c.). Po drugie, zaakceptowanie wysokości prowizji wskazanej w umowie, faktycznie stanowiłoby obejście przepisów o odsetkach maksymalnych (art. 359 § 2¹ k.c.), pełniąc funkcję dodatkowego, nienależnego wynagrodzenia dla dającej pożyczkę. Dodać można, że powódka ani w pozwie, ani w dalszych pismach procesowych w żaden sposób nie uzasadniła naliczenia wynagrodzenia prowizyjnego w tak znacznej wysokości. W konsekwencji, z tytułu wynagrodzenia prowizyjnego powódce należała się kwota 2.695,20 zł (6 x 449,20 zł), a w pozostałym zakresie (tj. co do kwoty 13.475,80 zł) roszczenie było nieuzasadnione (16.171 zł – 2.695,20 zł).

Wobec powyższych względów uznać należało, że weksel został wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową, albowiem suma pieniężna do zapłaty nie odpowiadała rzeczywistemu zadłużeniu wystawcy.

Mając na uwadze powyższe rozważania, na podstawie art. 9 ustawy – Prawo wekslowe oraz art. 720 § 1 k.c. i 481 § 1 i 2² k.c., orzeczono jak w punkcie I. sentencji wyroku, zasądzając od pozwanej na rzecz powódki kwotę 21.005,59 zł (36.755,62 zł /dochodzone roszczenie/ – 857,55 zł /spłacony kapitał/ – 1.416,68 zł /niezasadnie naliczone wynagrodzenie za (...) – 13.475,80 zł /niezasadnie naliczone wynagrodzenie prowizyjne/).

Pozwana na rozprawie wniosła o rozłożenie zasądzonej należności na raty, powołując się na sytuację materialną i życiową. Zgodnie z art. 320 k.p.c., w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie. Analizując sytuację pozwanej, sąd doszedł do przekonania, że zachodziły w jej przypadku szczególne okoliczności, uzasadniające rozłożenie zasądzonej należności na raty. Trzyosobowa rodzina pozwanej osiąga stale miesięczne dochody w wysokości około 5.500 – 6.000 zł, przy czym znaczną ich część pochłaniają wydatki na spłatę innych zadłużeń oraz leczenie chorej na nowotwór córki. Pozwana zadeklarowała, że miesięcznie mogłaby płacić ratę w wysokości 500 zł. Mając na uwadze sytuację materialną i życiową pozwanej, w ocenie sądu, zasądzona w punkcie I. sentencji wyroku należność główna powinna być rozłożona na 42 raty miesięczne (41 rat równych w kwocie po 500 zł każda i jedna rata wyrównawcza w kwocie 505,59 zł, płatna jako ostatnia). Rozłożenie zasądzonego świadczenia na krótszy czas z wyższą ratą miesięczną, powodowałoby brak realnej możliwości spłaty przez pozwaną, natomiast rozłożenie spłaty na dłuższy okres, naruszałoby słuszny interes wierzyciela, który również musiał być brany pod uwagę. Wobec powyższych uwag, na podstawie art. 320 k.p.c., sąd w punkcie II. sentencji wyroku orzekł o rozłożeniu zasądzonego świadczenia na raty.

W punkcie III. wyroku sąd oddalił powództwo w pozostałej części odnośnie do należności głównej oraz odsetek za opóźnienie od dnia następnego po wydaniu wyroku do dnia zapłaty. W związku z rozłożeniem zasądzonego świadczenia na raty, powódce należały się odsetki za opóźnienie jedynie do chwili wyrokowania, albowiem do tego czasu pozwana pozostawała w opóźnieniu.

O kosztach procesu w punkcie IV. wyroku orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. Powódka wygrała niniejszą sprawę w 57 %, ponosząc koszty procesu w łącznej wysokości 5.455 zł z tytułu: opłaty sądowej od pozwu w wysokości 1.838

zł, wynagrodzenia pełnomocnika będącego adwokatem w wysokości 3.600 zł (§ 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie /Dz. U. poz. 1800 ze zm./) oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. Należał jej się zatem od pozwanej zwrot kwoty 3.109,35 zł, stanowiącej 57 % poniesionych kosztów procesu. Natomiast pozwana nie poniosła jakichkolwiek kosztów procesu.